

Uchwała Nr VI/24/2007

Rady Gminy Sońsk

z dnia 24.04.2007

w sprawie przyjęcia

**Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sońsk
na lata 2007-2013**

Na podstawie art.18 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym /Dz. U. z 2001r Nr 142 poz.1591 z późniejszymi zmianami/, art.17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej/ Dz. U. z 2004 roku, Nr 64 poz.593 z późniejszymi zmianami/.

Na wniosek Wójta Gminy Sońsk

Rada Gminy w Sońsku uchwała:

§ 1

Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sońsk na lata 2007-2013.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do:
Uchwały Nr VI/24/2007
Rady Gminy Sońsk
z dnia 24.04.2007

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SOŃSK
NA LATA 2007-2013**

LUTY 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA.....	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY.....	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE.....	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU.....	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	21
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	22
2.2. DEMOGRAFIA	23
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	27
2.4. KWESTIA DZIECKA	35
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	38
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	43
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	45
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	47
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY.....	51
2.10. ANALIZA SWOT.....	58
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	64
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ.....	65
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	69
3.1. MISJA.....	70
3.2. CELE STRATEGICZNE	71
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	79
4. UWAGI KOŃCOWE.....	89

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.

3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;

- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;

- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

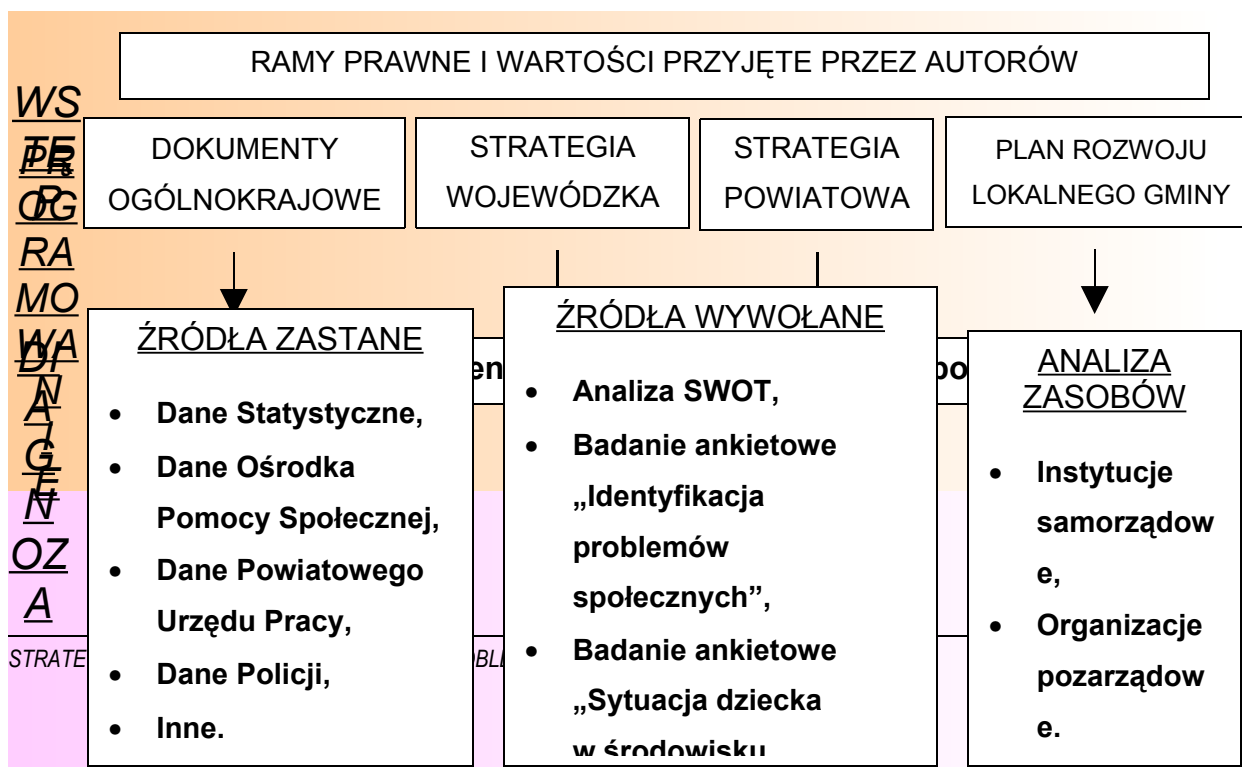
Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

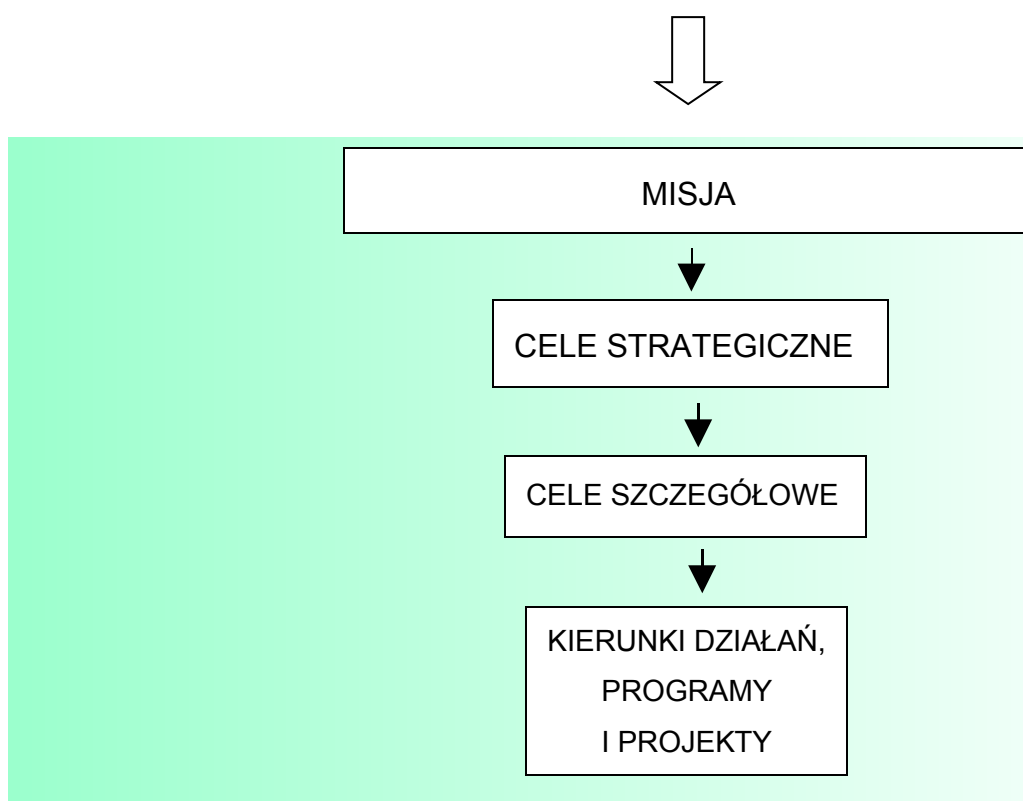
W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym

czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sońsku przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRAWOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych

Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa

człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorzady terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie

chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA WOJEWÓDZKA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2005-2013

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa mazowieckiego. „Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym, takim jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Mazowsza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W toku prac nad strategią misję samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii wojewódzkiej polityki społecznej Mazowsza na lata 2005-2013, określono

jako **osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność.**

Dla każdego z pięciu wyodrębnionych obszarów sformułowano następujące cele strategiczne:

I. Ubóstwo:

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności.

II. Uzależnienia:

1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom.
2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów.

III. Starość:

1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej.

IV. Bezrobocie:

1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów.

V. Niepełnosprawność:

1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

1.4.5. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CIECHANOWSKIM

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie

Ciechanowskim. Dokument, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad strategią określono następujące kierunki działań:

1. Zapewnienie, organizowanie i prowadzenie usług o określonym standardzie w domach pomocy społecznej.
2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców.
3. Organizowanie różnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz współdziałanie z innymi podmiotami przeciwko wykluczeniu z życia społecznego osób niepełnosprawnych.
4. Uruchomienie ośrodka interwencji kryzysowej.
5. Promowanie działań pomocowych, uświadamianie problemów społecznych ogółowi społeczeństwa oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.
6. Tworzenie i współtworzenie programów celowych wynikających z rozeznaczonych potrzeb.
7. Rozwijanie i doskonalenie metod współpracy z Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej i Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu problemów społecznych.

1.4.6. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY SOŃSK NA LATA 2005-2006 ORAZ 2007-2013

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W tych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego)

– jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz plany rozwoju lokalnego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego i sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądaných dla rozwoju gminy działań.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Sońsk na lata 2005-2006 oraz 2007-2013 podzielono na dwa etapy czasowe, które odpowiadają okresom budżetowania w Unii Europejskiej. W dokumencie tym dokonano identyfikacji najważniejszych problemów wskazując na występowanie barier rozwojowych charakterystycznych dla obszarów pozametropolitalnych oraz na niebezpieczeństwo trwałej marginalizacji i peryferyzacji gminy w sytuacji, gdy nie zostaną podjęte zdecydowane działania władz wsparte wysiłkiem lokalnej społeczności. W sferze społecznej wskazano na następujące problemy: niewielka ilość pozarolniczych miejsc pracy, niska mobilność ludności rolniczej na rynku pracy, negatywne zjawiska demograficzne, niekorzystne proporcje pomiędzy liczbą ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym oraz wysokie bezrobocie i związane z tym ubożenie ludności.

Oprócz wytyczenia zadań służących poprawie warunków zamieszkania w gminie, omówienia ich realizacji, zabezpieczenia finansowego i innych zagadnień, w Planie Rozwoju Lokalnego zidentyfikowano grupy społeczne wymagające wsparcia socjalnego. Zaliczono do nich osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, osoby długotrwale bezrobotne, rodziny wielodzietne, rodziny patologiczne dotknięte alkoholizmem, rodziny ubogie utrzymujące się z gospodarstw o niewielkiej powierzchni, zlokalizowane na słabych rolniczo gruntach, osoby obłożnie chore i niepełnosprawne oraz rodziny niepełne.

Zidentyfikowano również grupy społeczne wymagające wsparcia o charakterze strukturalnym (doradztwo, ulgi i ułatwienia). Zaliczono do nich rolników deklarujących chęć odejścia od typowej produkcji rolnej i podjęcie nowej, okołorolniczej działalności gospodarczej (produkcja biomasy, agroturystyka, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii), rolników spełniających kryteria programów pomocowych, inwestorów zamierzających ulokować na terenie gminy nowe inwestycje oraz osoby bezrobotne pragnące podjąć działalność gospodarczą na własny rachunek.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Sońsk jest gminą wiejską, położoną w obszarze Mazowsza, w północnej części województwa mazowieckiego. Siedziba władz gminy, mieszcząca się w Sońsku, leży w odległości 12 km od Ciechanowa i 80 km od Warszawy. Obszar gminy zajmuje powierzchnię 155 km² i liczy 8.123 mieszkańców.

Gmina Sońsk jest jedną z dziewięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu ciechanowskiego. Do gminy, należy trzydzieści siedem sołectw: Bądkowo, Bieńki-Karkuty, Bieńki-Śmietanki, Burkaty, Chrościce, Cichawy, Ciemniewo, Ciemniewko, Damięty-Narwoty, Drażewo, Gąsocin, Gołotczyzna, Gutków, Kałęczyn, Komory Błotne, Komory Dąbrowne, Kosmy, Koźniewo-Łysaki, Koźniewo Średnie, Koźniewo Wielkie, Łopacin, Męženino-Węglowice, Marusy, Niesłuchy, Olszewka, Ostaszewo, Pękawka, Sarnowa Góra, Skrobocin, Soboklęczysz, Sońsk, Spądoszyn, Strusin, Strusinek, Szwejki, Ślubowo i Wola Ostaszewska. Gmina Sońsk sąsiaduje z trzema gminami powiatu ciechanowskiego: Ojrzeń, Ciechanów i Gołymin, z dwoma gminami powiatu pułtuskiego: Gzy i Świercze oraz z dwoma gminami powiatu płońskiego: Nowe Miasto i Sochocin.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy położony jest na Nizinie Północnomazowieckiej, w środkowej części Wysoczyzny Ciechanowskiej. Przez środkową część gminy (z północnego wschodu na południowy zachód) przepływa rzeka Sona – lewostronny dopływ Wkry.

Na terenie gminy Sońsk funkcjonuje 16 publicznych podmiotów gospodarczych i 337 podmiotów prywatnych. Gmina ma charakter typowo rolniczy (użytki rolne stanowią ponad 80% powierzchni). Gospodarka rolna reprezentowana jest przez rodzinne gospodarstwa indywidualne. Nieliczne przedsiębiorstwa ukierunkowane są na obsługę lokalnego rynku; dominują zakłady związane z działalnością handlową i naprawą pojazdów.

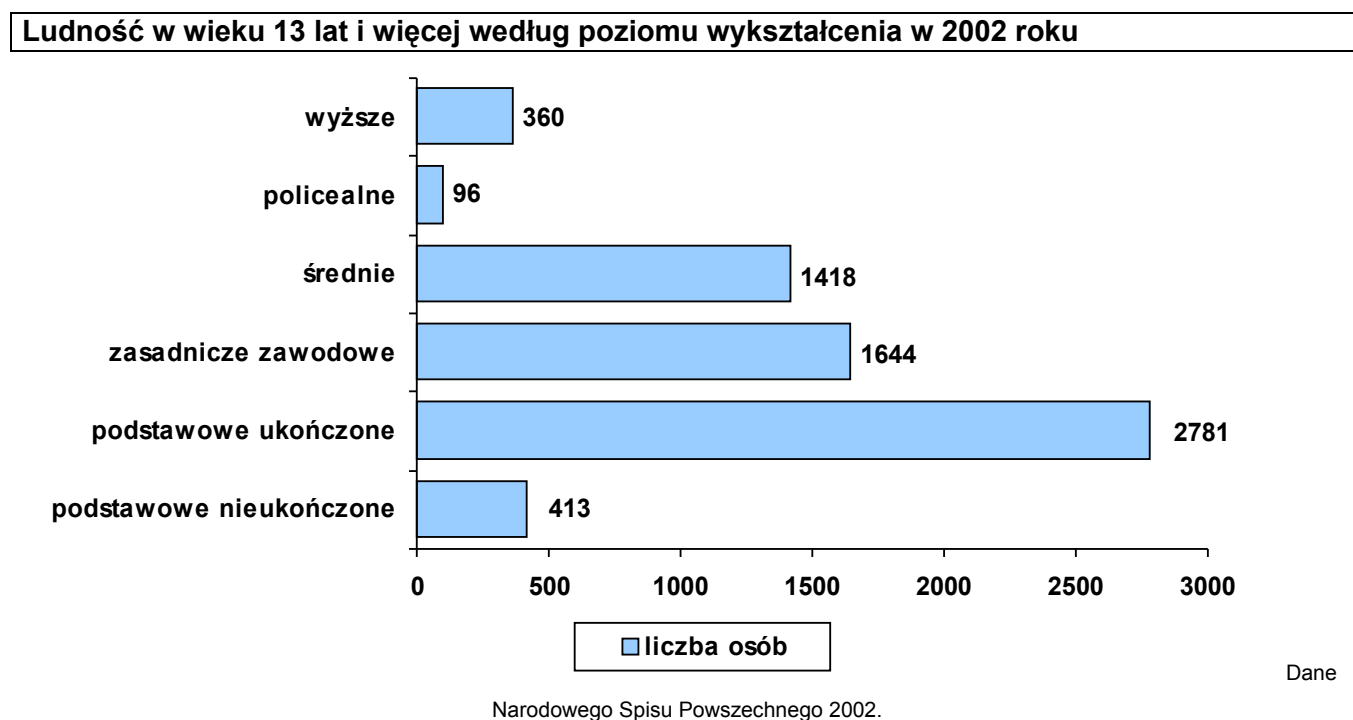
W gminie znajdują się dwa przedszkola, do których uczęszcza 104 dzieci, pięć szkół podstawowych (w Sońsku, Bądkowie, Gąsocinie i Koźniewie Wielkim oraz niepubliczna w

Kałużynie), w których naukę pobiera 635 uczniów, trzy gimnazja (w Gąsocinie, Sońsku i niepubliczne w Kałużynie), do których uczęszcza 386 uczniów, oraz jedna szkoła ponadgimnazjalna (w Gołotczyźnie), w której naukę pobiera 550 uczniów.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch ośrodkach zdrowia (w Sońsku i Gąsocinie) oraz czterech gabinetach prywatnych. Ponadto na terenie gminy działają dwie apteki prywatne w Sońsku i Gąsocinie.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy Sońsk zamieszkiwało 8.180 osób, w tym 6.712 osób w wieku 13 i więcej lat.

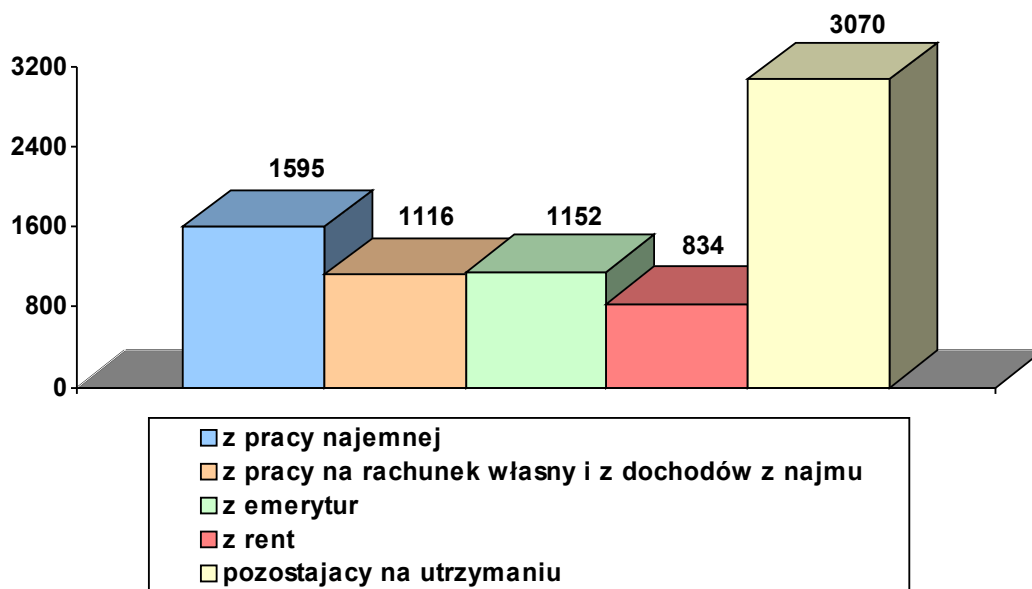

Analizując strukturę wykształcenia mieszkańców gminy Sońsk w 2002 roku, należy stwierdzić, iż wśród ludności w wieku 13 lat i więcej największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (2.781 osób) oraz zasadniczym zawodowym i średnim (odpowiednio 1.644 i 1.418 osób) a wykształceniem wyższym legitymowało się jedynie 360 osób.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im

bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmian na rynku pracy.

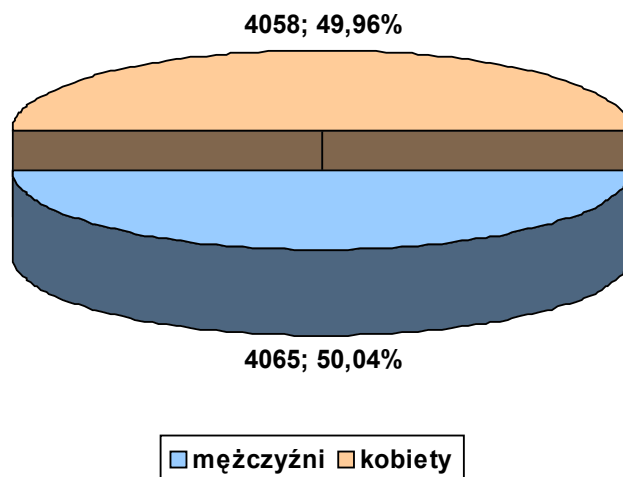
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 8.180 mieszkańców gminy 5.110 osób posiadało własne źródło utrzymania (62,5%). Wśród nich 2.711 osób utrzymywało się z pracy, w tym 1.595 osób z pracy najemnej i 1.116 osób z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (992 osoby z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 2.399 osób, z czego 1.152 mieszkańców gminy otrzymywało świadczenia emerytalne, a 834 osoby – świadczenia rentowe. Na utrzymaniu pozostawało 3.070 mieszkańców.

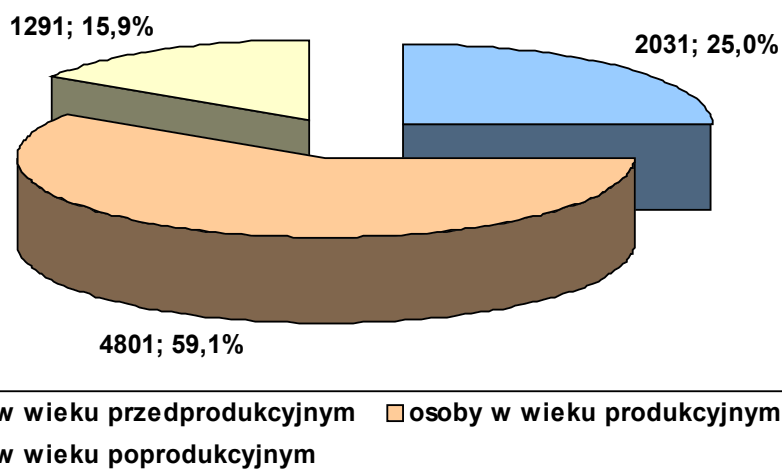
Ludność gminy Sońsk w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy w Sońsku.

Według danych Urzędu Gminy w Sońsku z 31 grudnia 2005 roku gminę Sońsk zamieszkiwały 8.123 osoby, w tym 4.065 mężczyzn i 4.058 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 52 osoby na 1 km².

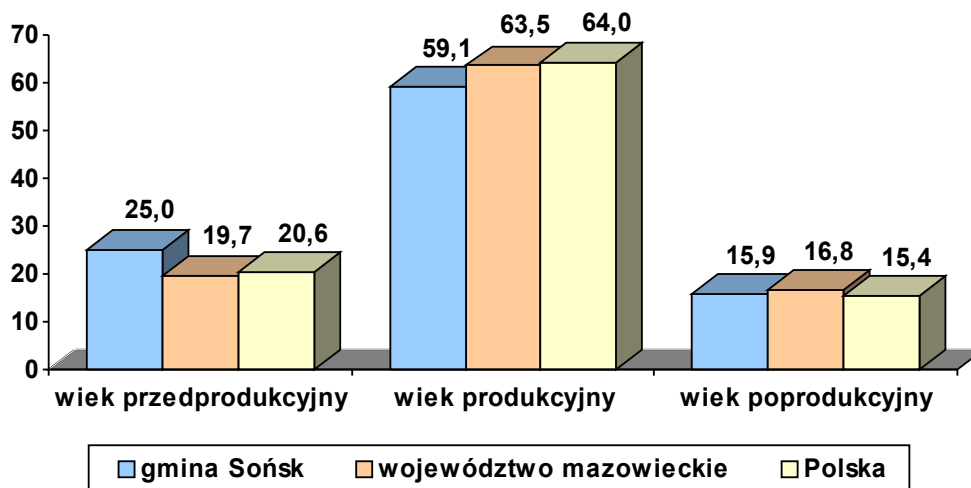
Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sońsk w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy w Sońsku.

W roku 2005 teren gminy Sońsk zamieszkiwało 2.031 osób w wieku przedprodukcyjnym, 4.801 osób w wieku produkcyjnym oraz 1.291 osób w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sońsk w 2005 r. w porównaniu z województwem i krajem (dane w procentach)

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Sońsk w 2005 roku, należy stwierdzić, iż odbiegała ona zarówno od struktury demograficznej województwa mazowieckiego, jak i całej Polski. W 2005 roku odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkujących w gminie był znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej i krajowej, a wskaźnik procentowy mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym – niższy. Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w gminie był niższy od średniej wojewódzkiej i zarazem wyższy od średniej krajowej.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Sońsk w 2005 roku była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, iż obecnie w skali całego kraju odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilać one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

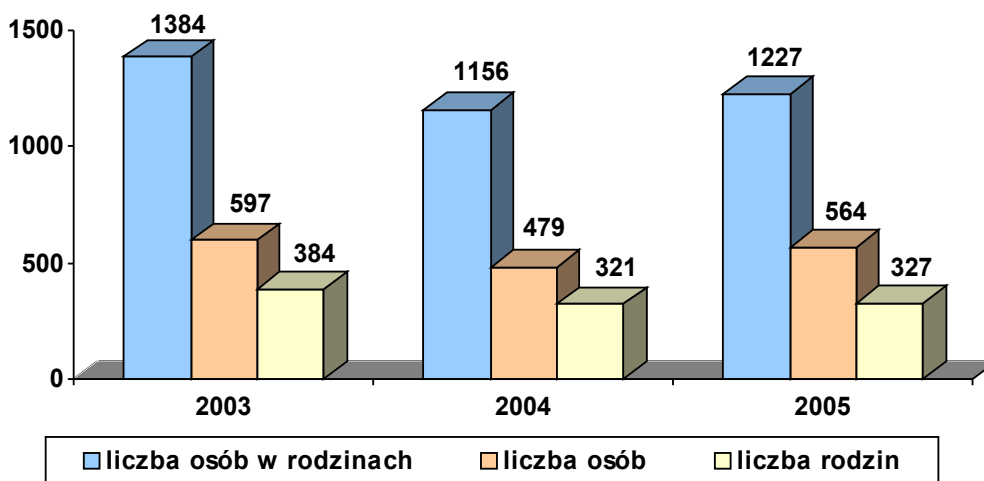
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych

lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sońsk odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2003-2005

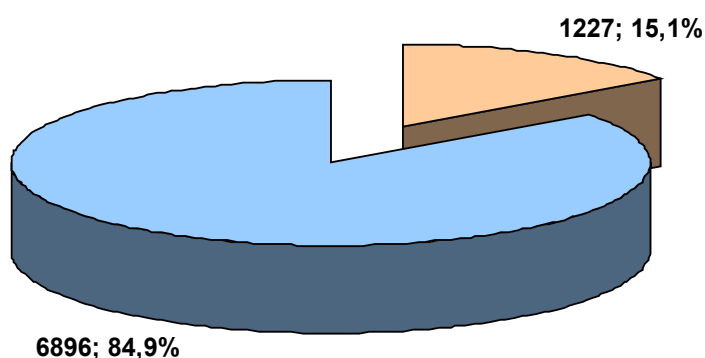

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2003-2005 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Sońsk ulegała zmianom. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2005 roku

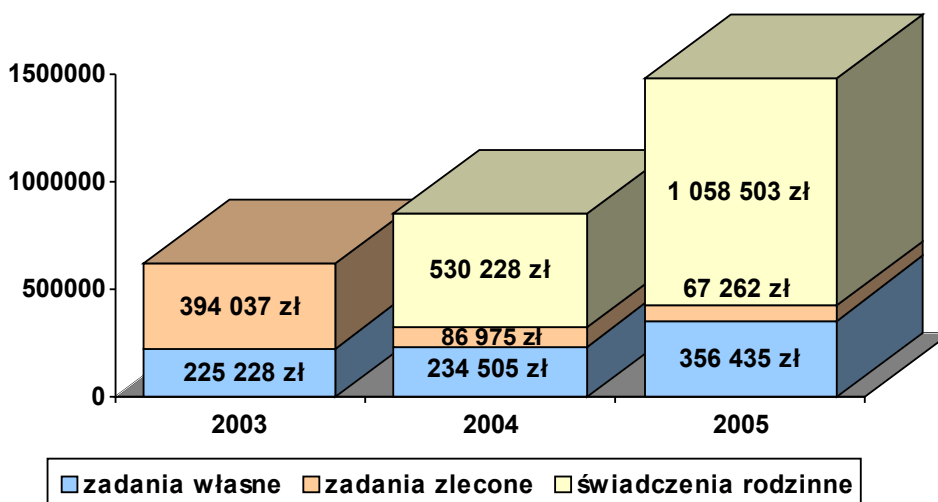

osoby objęte pomocą społeczną pozostali mieszkańcy gminy

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

Spośród 8.123 mieszkańców gminy, 1.227 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2005. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2003-2005 i świadczenia rodzinne w 2004 i 2005 r.

zadania własne zadania zlecone świadczenia rodzinne

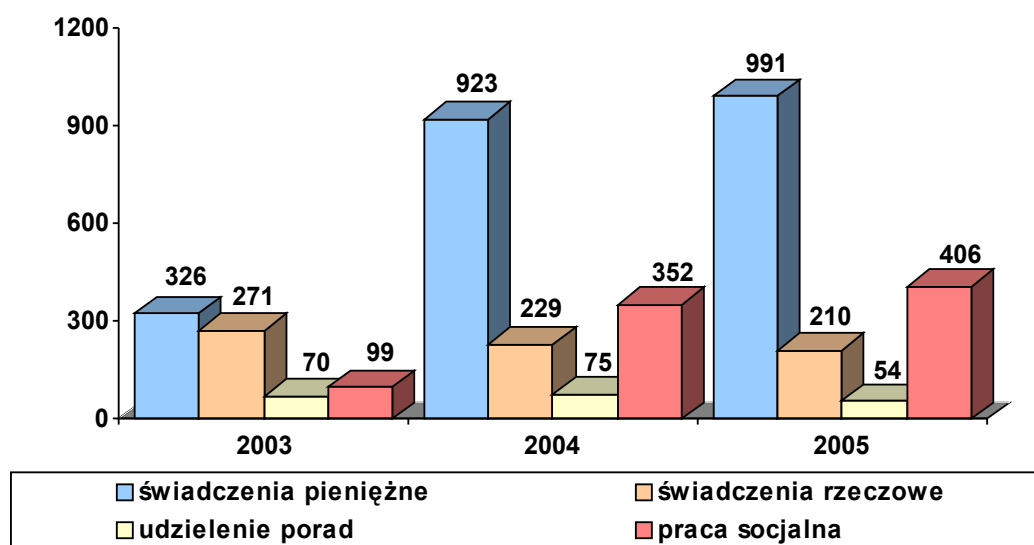
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2005 wzrosły w porównaniu z rokiem 2003. Taki stan rzeczy był efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących ośrodek dysponentem środków na świadczenia rodzinne, które – co potwierdzają powyżej przedstawione dane – stanowią niebagatelną pozycję w jego budżecie.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2003 – 619.265 zł, w roku 2004 – 851.708 zł (w tym 530.228 zł na świadczenia rodzinne), a w 2005 roku – 1.482.200 zł (w tym 1.058.503 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2003-2005 (liczba osób)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż świadczenia pieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. Uwzględniając fakt bardzo ostrych kryteriów uprawniających do korzystania z tej formy pomocy, można wysnuć wniosek, iż w latach 2004-2005 poszerzył się w gminie krąg osób żyjących w niedostatku i cierpiących z powodu ubóstwa. Należy również zwrócić uwagę, iż na przestrzeni lat 2003-2005 miał miejsce systematyczny wzrost liczby osób objętych pracą socjalną.

Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, trzeba wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W latach 2003-2005 beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również z porad udzielanych przez pracowników ośrodka. Liczba osób objętych tego rodzaju wsparciem w 2005 roku znacznie spadła w porównaniu z latami poprzednimi.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2003-2005

Typy świadczeń	2003		2004		2005	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	326	334	923	254	991	259
Rzeczowe	271	124	229	103	210	98
Udzielenie porad	70	20	75	22	54	15
Praca socjalna	99	35	352	91	406	105

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

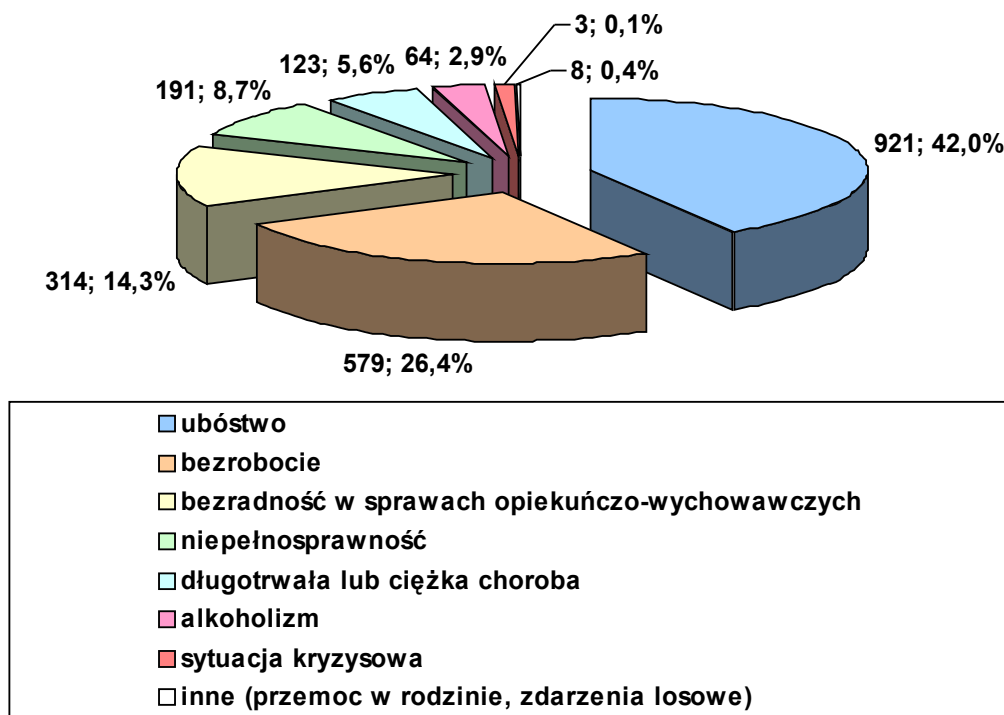
Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy GOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W 2005 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku skierował do Domu Pomocy Społecznej w Ciechanowie jedną osobę.

Do Domów Pomocy Społecznej trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody

tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

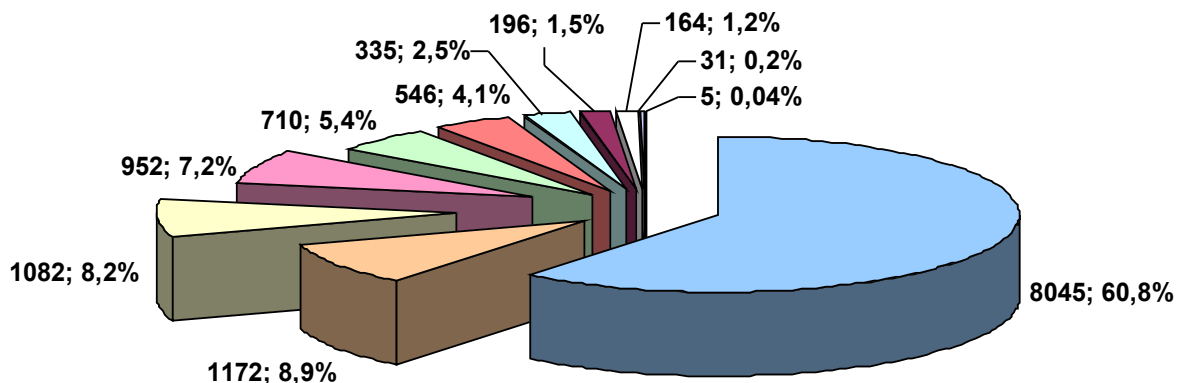
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2005 roku GOPS w Sońsku udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 921 osób w 239 rodzinach,
- bezrobocie – 579 osób w 154 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 314 osób w 75 rodzinach,
- niepełnosprawność – 191 osób w 62 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 123 osoby w 35 rodzinach,
- alkoholizm – 64 osoby w 20 rodzinach,

- sytuacja kryzysowa – 26 osób w 7 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 5 osób w 1 rodzinie,
- zdarzenia losowe – 3 osoby w 1 rodzinie.

Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w 2005 roku

	zasiłek rodzinny
	dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
	dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
	dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
	zasiłek pielęgnacyjny
	dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
	dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
	świadczenie pielęgnacyjne
	dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sońsku.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego. W roku 2005 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku przyznał ogółem:

- 8.045 zasiłków rodzinnych (dla 500 rodzin),
- 1.172 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dla 179 rodzin),
- 1.082 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka (dla 89 rodzin),
- 952 dodatki do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (dla 158 rodzin),
- 710 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (dla 342 rodzin),
- 546 zasiłków pielęgnacyjnych (dla 91 rodzin),
- 335 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (dla 40 rodzin),

- 196 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (dla 27 rodzin),
- 164 świadczenia pielęgnacyjne (dla 17 rodzin),
- 31 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka (dla 31 osób),
- 5 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Ponadto w ramach realizacji świadczeń rodzinnych w 2005 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku opłacił składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe na kwotę 19.668 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne na sumę 2.142 zł oraz wypłacił zaliczki alimentacyjne na kwotę 28.186 zł. Koszt obsługi świadczeń rodzinnych wyniósł 21.695 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 7 ankiet, z czego 4 dotyczyły szkół podstawowych, 2 gimnazjów, a 1 zespołu szkół. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	6 (14)	1
2	Narkotyzowanie się		7
3	Palenie papierosów	5 (102)	2
4	Ucieczki z domu	1 (1)	6
5	Kradzieże	5 (3)	2
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	2	5
7	Autoagresja	2 (2)	5
8	Przestępczość ujawniona	1	6
9	Niszczenie mienia szkolnego	4 (5)	3
10	Udział w grupach negatywnych	1	6
11	Opieka kuratora sądowego	6 (9)	1
12	Przemoc w rodzinie	4 (4)	3
13	Zaniedbanie przez dom	2 (11)	5
14	Wykorzystywanie seksualne		7

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków.

Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko ubożenia rodzin (przejawiające się np. w niedożywieniu dzieci) i związany z nim problem bezrobocia, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej i uzależnień rodziców od alkoholu), a także na poczucie braku perspektyw, konflikty z kolegami, przemoc i agresję oraz kłamstwa, które to zjawiska prowadzą niekiedy do konieczności ustanowienia kurateli sądowej w stosunku do uczniów.

Sześć na siedem placówek posiada dostęp do Internetu, wszystkie prowadzą dożywianie uczniów, ale zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest jednak większe. Pięć szkół umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej, a w żadnej nie funkcjonują klasy integracyjne. Szkoły (z wyjątkiem jednej) oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań oraz zajęcia teatralne, plastyczne, artystyczne, taneczne i sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (wszystkie placówki) oraz korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne i socjoterapeutyczne (po 2 szkoły).

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły wskazywano na potrzebę zintensyfikowania programów obejmujących zapobieganie alkoholizmowi i innym uzależnieniom przy równoczesnym propagowaniu zdrowego stylu życia. Wskazywano na potrzebę eliminowania agresji między uczniami i łagodzenia antagonizmów w grupie rówieśniczej, m.in. poprzez uczenie nawyku rozwiązywania konfliktów za pomocą komunikowania się. Interwencji pedagogicznej wymaga również proces rozwoju osobowości dziecka w kierunku podniesienia jego samooceny. Postulowano także realizację programów w zakresie udzielania pomocy najuboższym rodzinom, w tym objęcie dożywianiem wszystkich uczniów.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przeprowadzać wywiady środowiskowe, rozmowy indywidualne oraz badania ankietowe (dotyczące uzależnień, problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz aktualnej sytuacji materialnej dzieci, młodzieży i ich rodziców). Szczególną uwagę należy poświęcić rodzinom wielodzietnym. Zdaniem pedagogów istnieje potrzeba przeprowadzenia badań medycznych, obejmujących m.in. stan uzębienia, wady postawy oraz problem otyłości wśród dzieci.

Według niektórych pedagogów na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono: w Gąsolinie – pustostany przy Szkole Podstawowej, Dworzec Kolejowy, okolice Biblioteki

Publicznej, drogę przy Gminnej Instytucji Kultury, a także przejazd kolejowy w Ślubowie oraz przystanki autobusowe w Sońsku i Gołotczyźnie.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność wzbogacenia oferty zagospodarowania czasu wolnego przy równoczesnym dostosowaniu jej do ograniczonych możliwości finansowych rodzin.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem

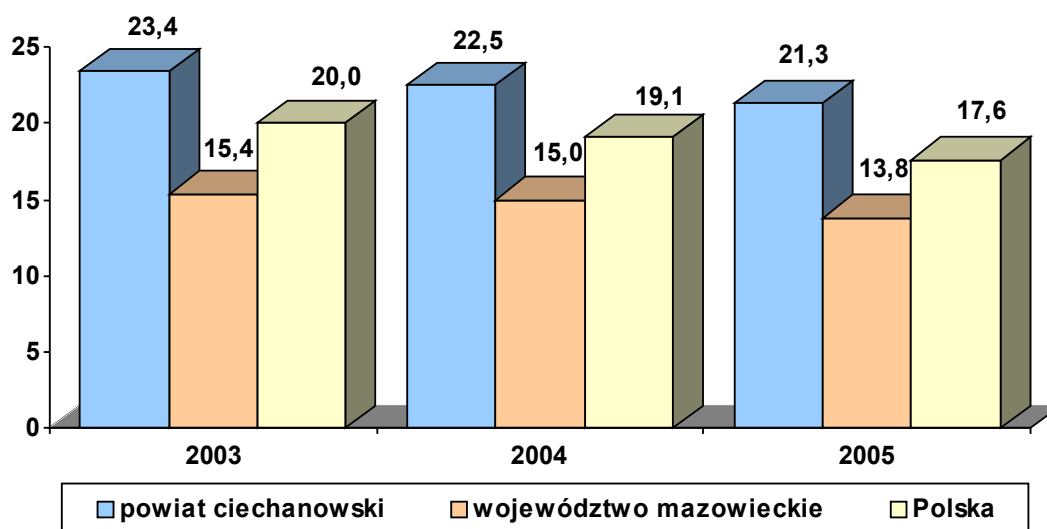
autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2005

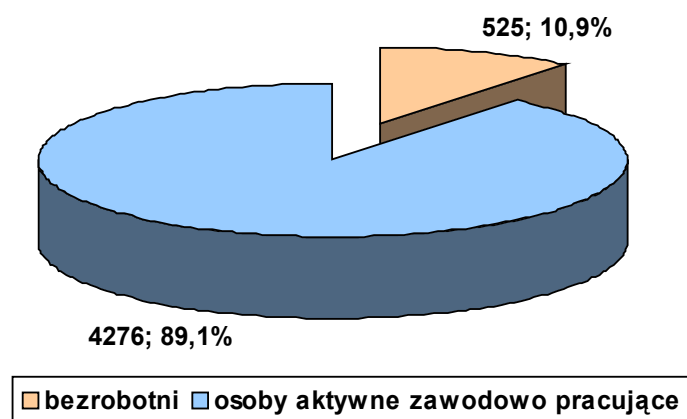

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2005 powiat ciechanowski charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie na dzień 31 grudnia 2005 roku w gminie Sońsk pozostawało zarejestrowanych 525 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą byli mężczyźni, którzy stanowili 52,7% ogółu bezrobotnych w gminie (277 osób). Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

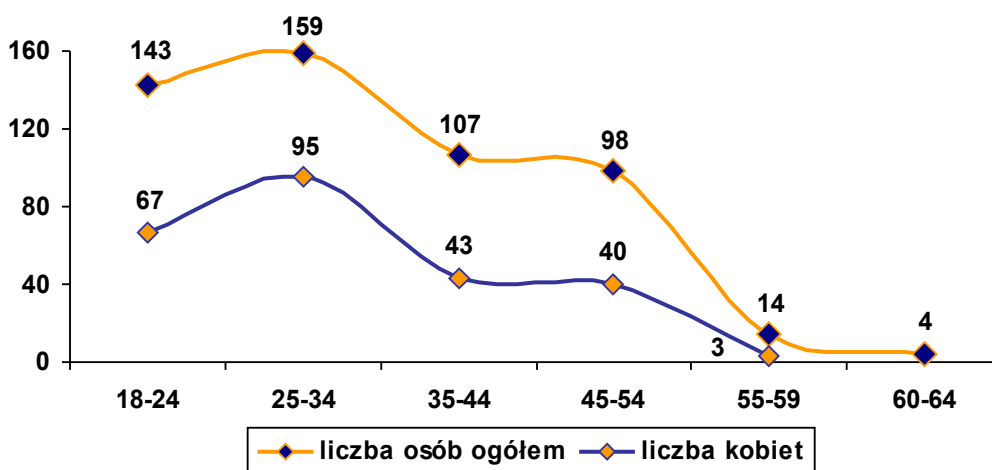
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Spośród 4.801 osób z terenu gminy Sońsk, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2005 roku 525 osób pozostawało bez zatrudnienia.

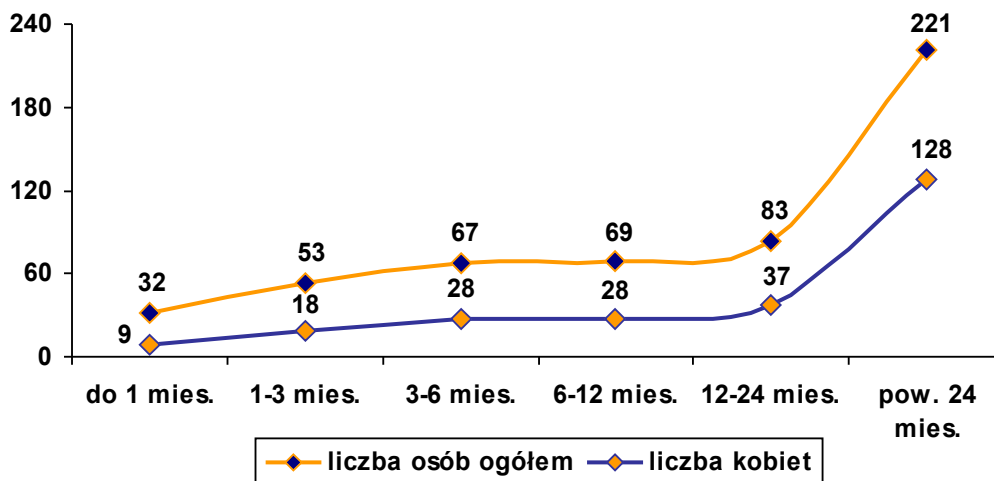
Bezrobotni według wieku z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z końcem 2005 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. We grupie wiekowej 25-34 lata odnotowano szczególnie niekorzystną sytuację kobiet – stanowiły one prawie 60% ogółu bezrobotnych.

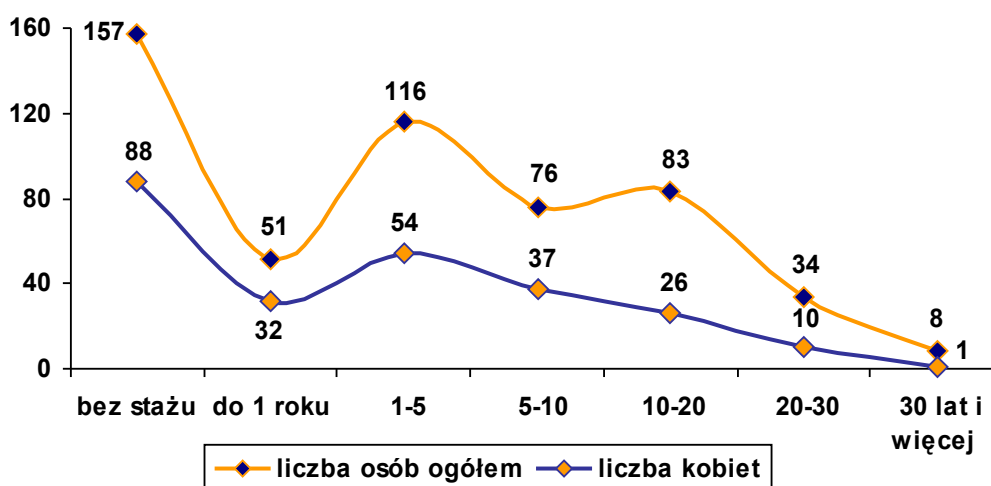
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2005 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

Bezrobotni według stażu pracy z końcem 2005 roku

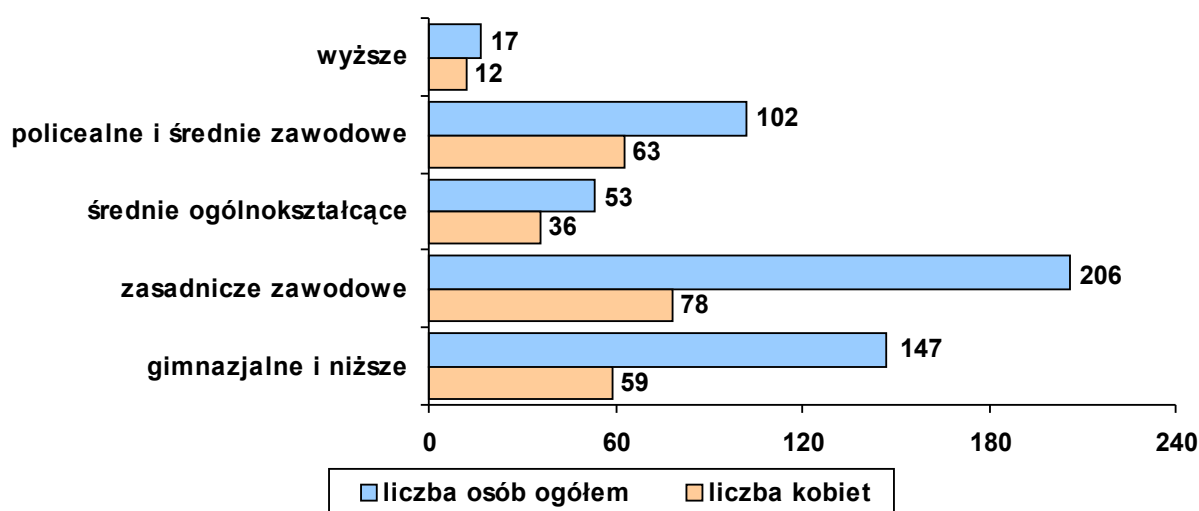

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2005 roku największe grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez doświadczenia zawodowego oraz

z niewielkim stażem pracy – od roku do 5 lat W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych oraz na osoby z kilkuletnim stażem, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni według wykształcenia z końcem 2005 roku

Dane

Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie.

Z końcem 2005 roku zdecydowanie lepszą sytuację na rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dosięgał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

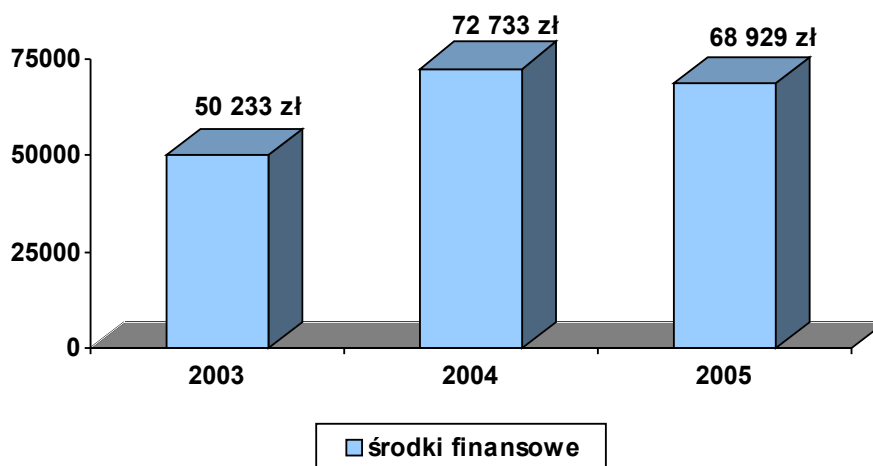
Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 327 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku w 2005 roku, 20 rodzin liczących 64 osoby swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył

pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2005 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 23 wnioski dotyczące skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 12 osób skierowano na leczenie.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2003-2005

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sońsku.

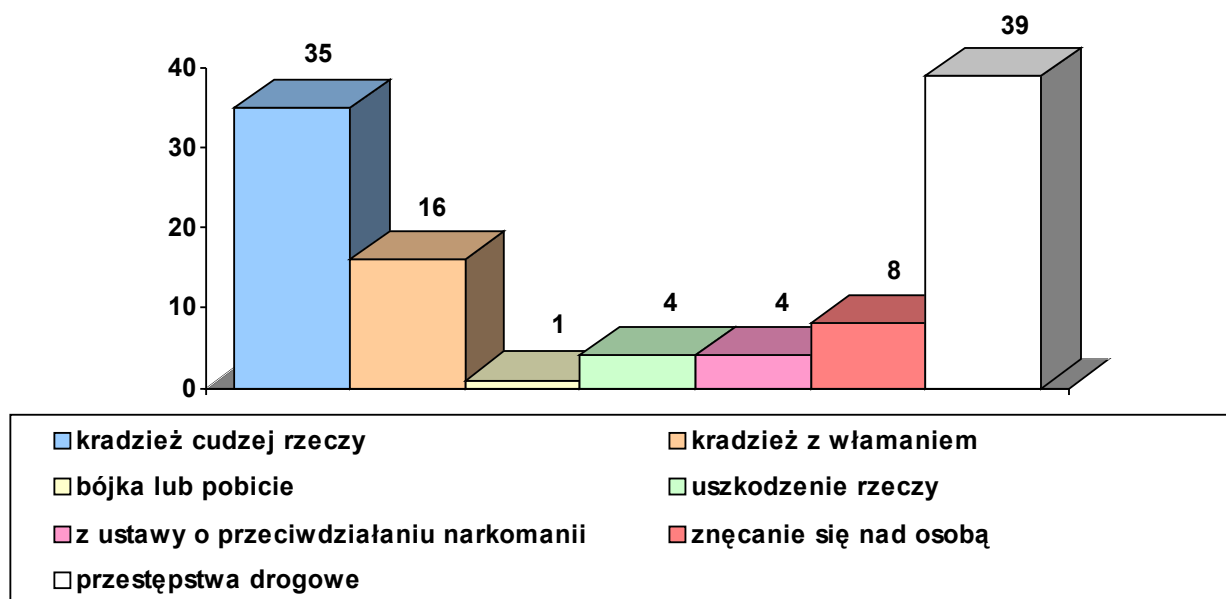
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Sońsk zmieniała się na przestrzeni lat 2003-2005, osiągając najwyższy poziom w roku 2004. W 2003 r. wyniosła 50.233 zł, w roku następnym wzrosła do 72.733 zł, a w 2005 r. spadła do 68.929 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Sońsk.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2005 roku wynika, iż na terenie gminy Sońsk odnotowano ogółem 107 przestępstw, w tym 51 przestępstw kryminalnych i 39 przestępstw drogowych. W aspekcie geograficznym najwięcej przestępstw miało miejsce w Sońsku (12), Gąsocinie (10), Gołotczyźnie (9), Koźniewie Wielkim (8) i Kałęczynie (7).

Przestępstw popełnione na terenie gminy Sońsk w 2005 roku

Dane

Posterunku Policji w Sońsku.

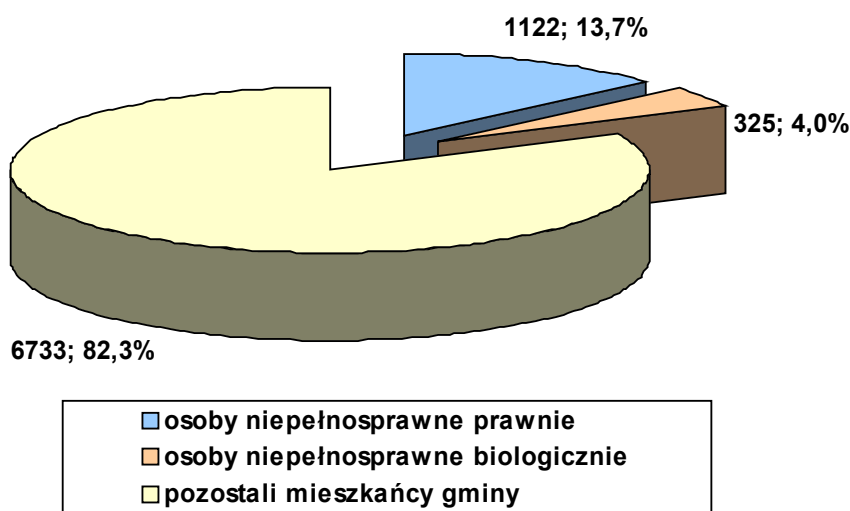
Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami w roku 2005 były przestępstwa drogowe – 39 czynów (najwięcej przestępstw o tym charakterze zanotowano w Sońsku, Gołotczyźnie, Gąsocinie i Koźniewo Wielkie – po 5 przypadków) oraz kradzieże cudzej rzeczy – ogółem 35 przypadków. Na kolejnych miejscach znalazły się kradzieże z włamaniem (16 czynów). oraz znęcanie się nad osobą (8 czynów). W analizowanym roku odnotowano również uszkodzenia rzeczy, przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (po 4 przypadki) oraz bójkę lub pobicie.

Wśród wszystkich podejrzanych o popełnienie przestępstw na terenie gminy (73 osoby), odnotowano 8 osób nieletnich, którzy najczęściej dopuszczali się kradzieży z włamaniem (3 osoby).

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

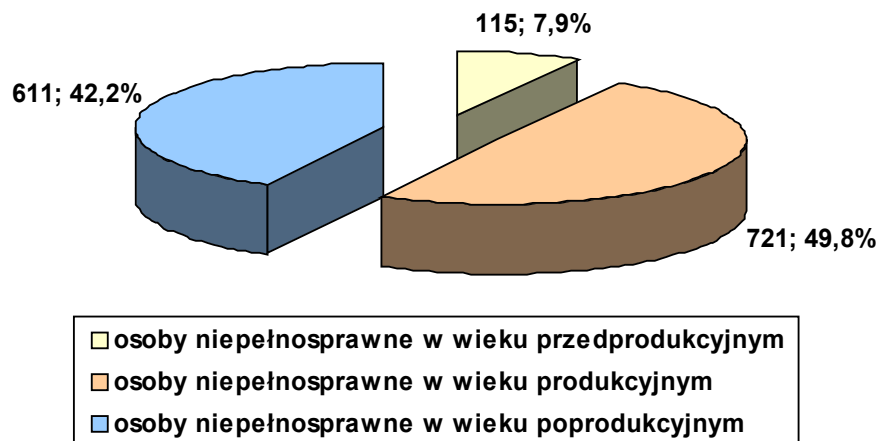
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Sońsk zamieszkiwało 1.447 osób niepełnosprawnych (w tym 701 mężczyzn i 746 kobiet), co stanowiło 17,7% ogółu mieszkańców gminy. Grupa ta była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2005 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Sońsk skorzystało 191 osób w 62 rodzinach i była to czwarta pod względem liczby beneficjentów przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa

osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

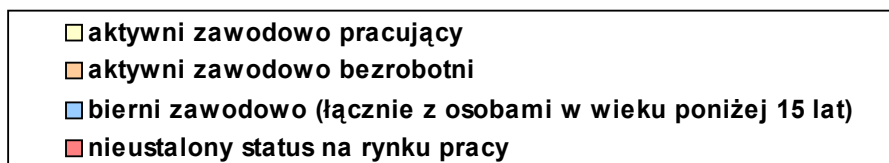
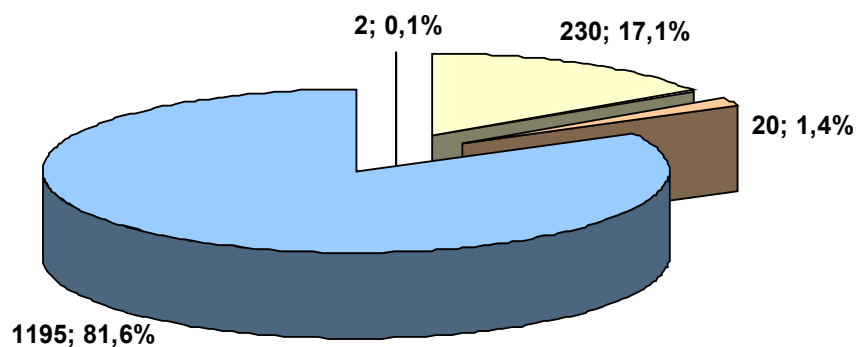
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku blisko połowa niepełnosprawnych w gminie była w wieku produkcyjnym (721 osób), co było zjawiskiem wielce niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby w wieku poprodukcyjnym – ogółem 611 osób. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 115 osób.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

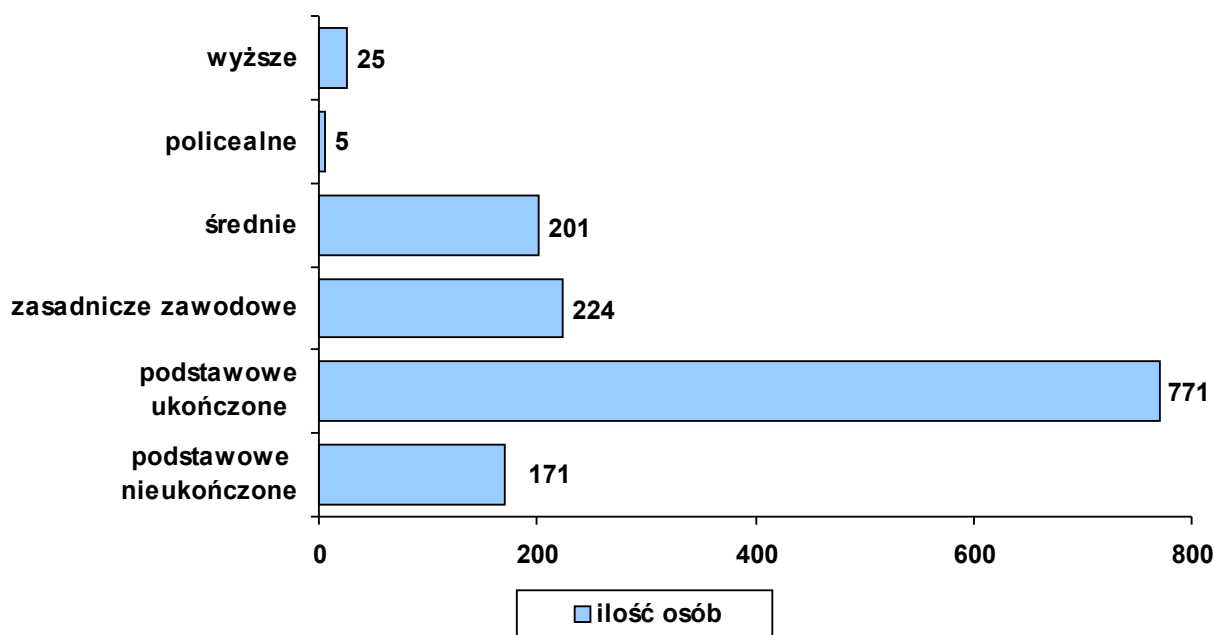

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 1.195 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 230 osób pracujących i 20 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadały 2 osoby.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane

Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 771 osób.

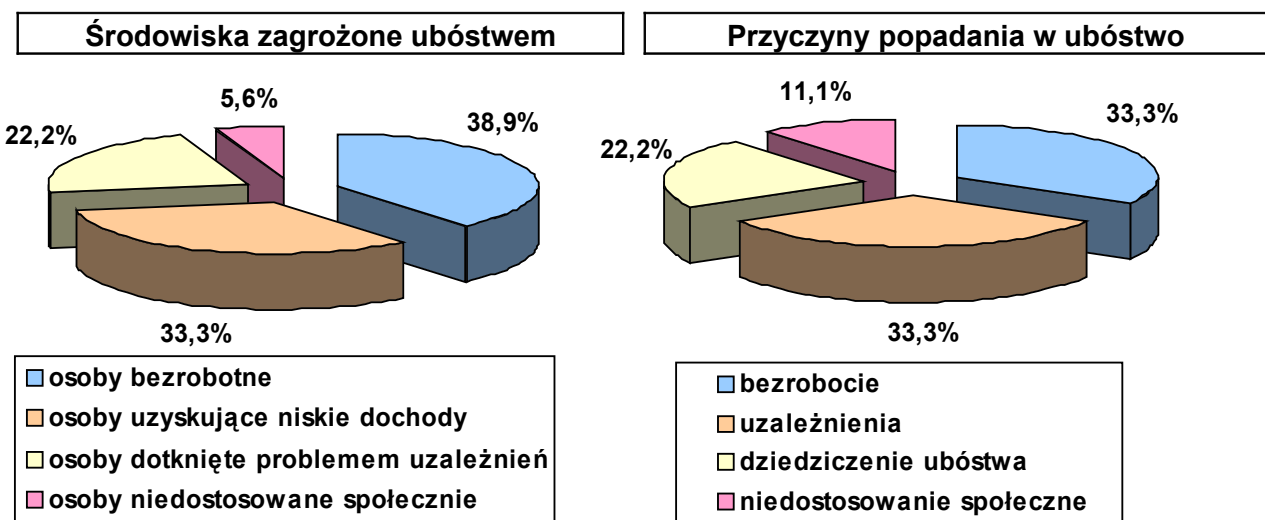
Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Poniższe zestawienia prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

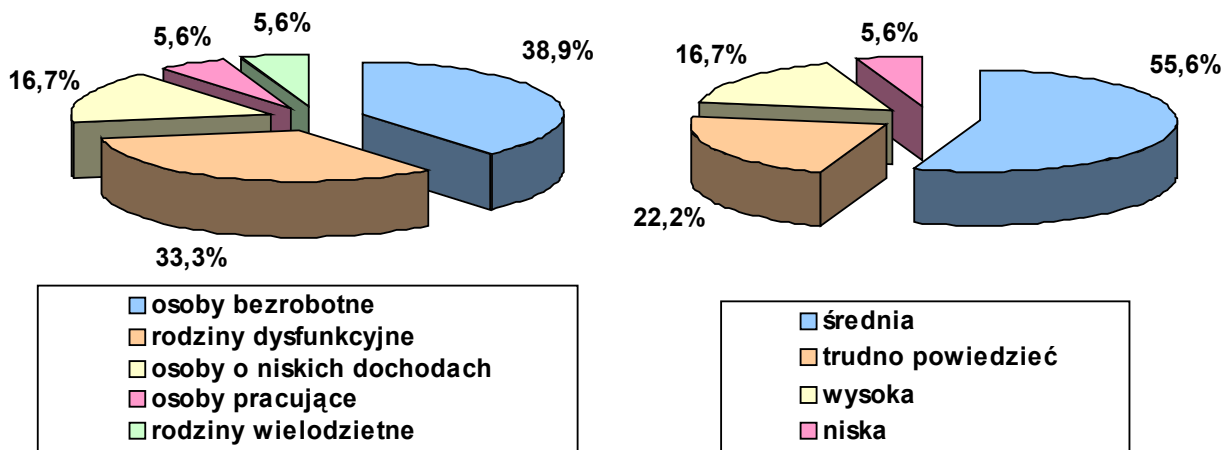

Badania własne Centrum AV.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (38,9%), uzyskujących niskie dochody (33,3%) oraz dotkniętych problemem uzależnień (22,2%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie i uzależnienia (po 33,3%) oraz zjawisko dziedziczenia ubóstwa (22,2%)

Środowiska zagrożone uzależnieniami

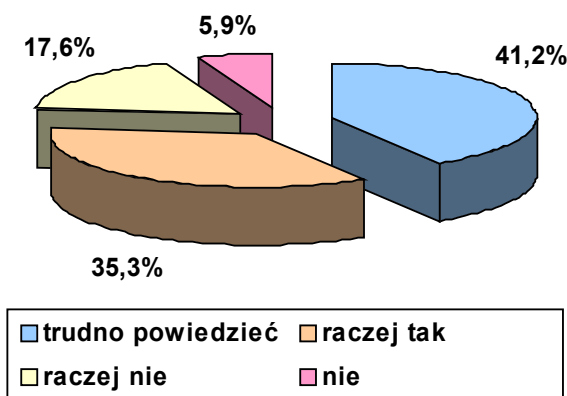
Skala problemu uzależnień

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (38,9%), rodziny dysfunkcyjne (33,3%) oraz osoby o niskich dochodach (16,7%). Określając skalę występowania tego problemu większość badanych (55,6%) oceniło ją jako średnią, a 22,2% ankietowanych nie umiało sprecyzować swego stanowiska. Jednocześnie 16,7% respondentów uznało skalę problemu za wysoką, a 5,6% osób – za niską.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

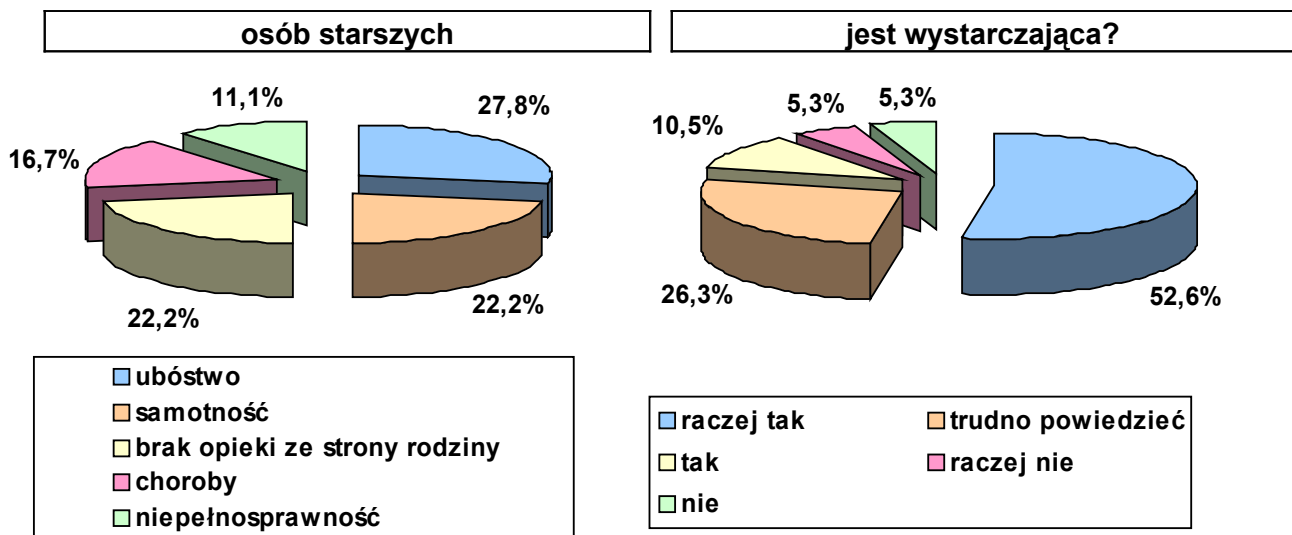

Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, to najwięcej badanych (41,2%) nie potrafiło określić swego stanowiska. Pozytywnej odpowiedzi udzieliło 35,3% ankietowanych, a odmiennego zdania było łącznie 23,5% respondentów. Nikt nie uznał oferty pomocy uzależnionym za w pełni wystarczającą.

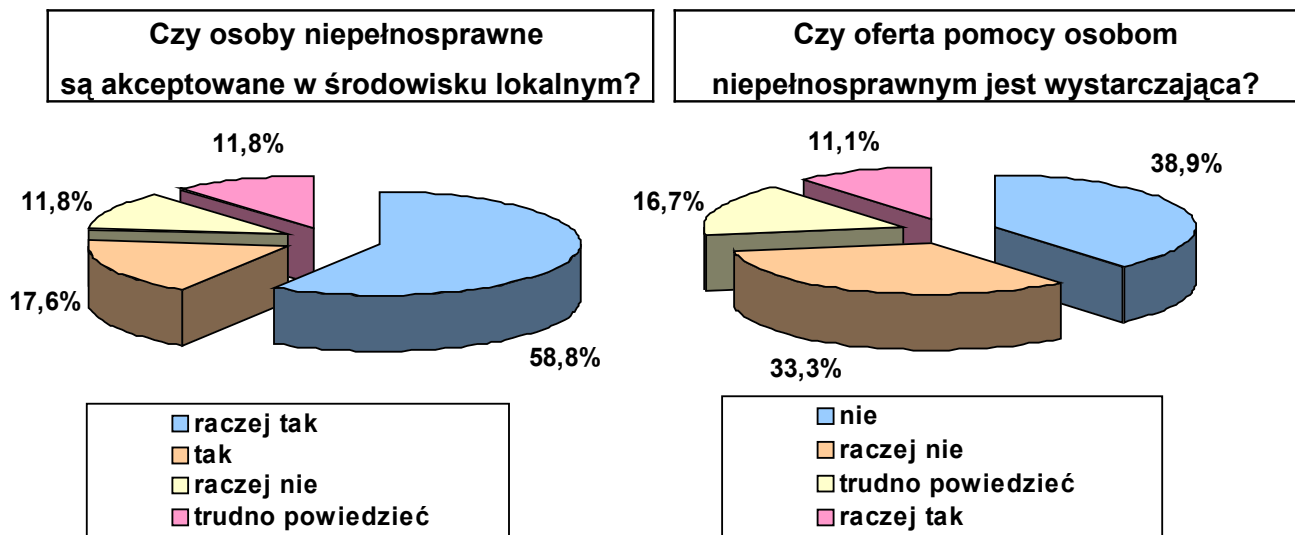
Problemy społeczne dotykające

Czy oferta pomocy osobom starszym

Badania własne Centrum AV.

W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotykające tę grupę osób podawali ubóstwo (27,8%), a następnie samotność i brak opieki ze strony rodziny (po 22,2%) oraz choroby (16,7%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, najwięcej respondentów (łącznie 63,1%) stwierdziło, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Przeciwnego zdania było 10,6% respondentów, a 26,3% osób nie miało zdania w tej kwestii.

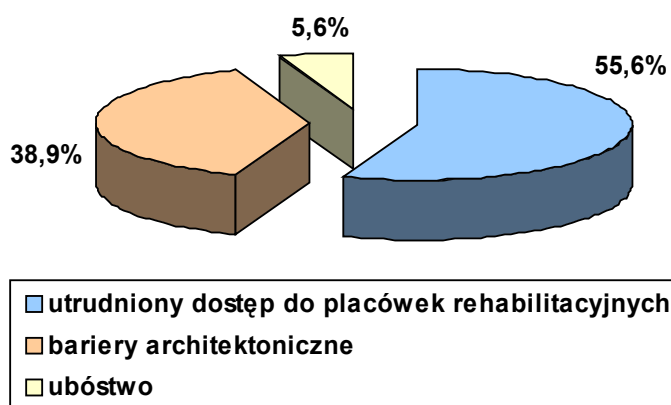

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych zdecydowana większość badanych (łącznie 76,4%) wypowiedziała się pozytywnie, a po 11,8% osób było odmiennego zdania bądź

też nie potrafiło jednoznacznie określić swojego stanowiska. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to łącznie 72,2% ankietowanych oceniło ją negatywnie. Odmienne stanowisko zaprezentowało 11,1% respondentów, a opinii w tej kwestii nie wyraziło 16,7% respondentów.

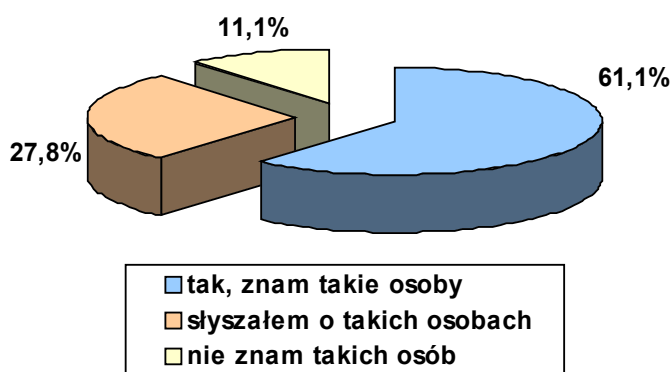
Problemy społeczne dotykające osób niepełnosprawnych

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali trudności związane z dostępem do placówek rehabilitacyjnych (55,5%) oraz bariery architektoniczne (38,9%).

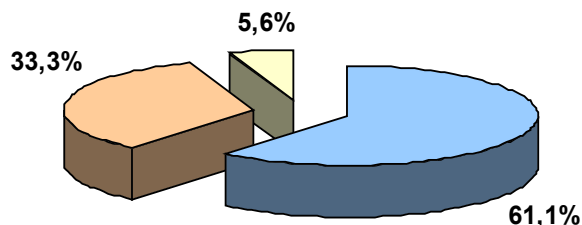
Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom. Aż 61,1% badanych, stwierdziło, iż zna takie osoby, a 27,8% osób przyznało, że słyszało o nich.

Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

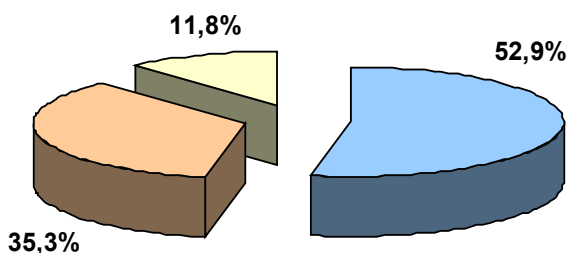

■ słyszałem o takich przypadkach
■ znam takie przypadki
■ nie znam takich przypadków

Badania własne Centrum AV.

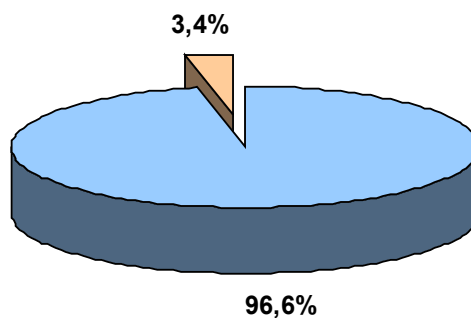
Podjmując kwestię zjawiska przemocy domowej, 61,1% badanych stwierdziło, iż słyszało o występowaniu tej patologii. Jednocześnie 33,3% ankietowanych przyznało, iż zna takie przypadki, a tylko 5,6% osób odpowiedziało, że nie zna takich przypadków.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

■ raczej tak ■ tak ■ raczej nie

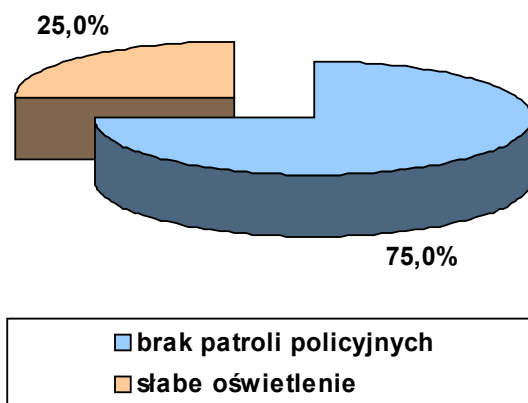
Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

■ doświadczenia własne
■ doświadczenia innych osób

Badania własne Centrum AV.

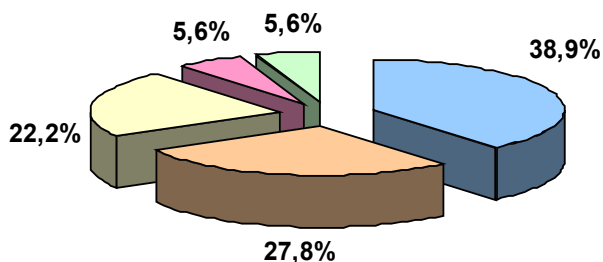
Przyczyny braku bezpieczeństwa

Badania własne Centrum AV.

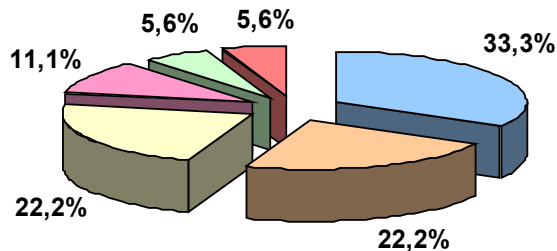
Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to zdecydowana większość badanych (łącznie 88,2%) stwierdziła, iż czuje się raczej bezpiecznie, bądź bezpiecznie (łącznie 88,2%). Ankietowani, którzy byli odmiennego zdania (11,8%), wśród przyczyn braku bezpieczeństwa wymienili brak patroli policyjnych oraz słabe oświetlenie. Głównym źródłem wiedzy badanych na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były doświadczenia własne.

Czy pomoc GOPS-u jest wystarczająca?

■ raczej tak
 ■ trudno powiedzieć
 ■ tak
 ■ raczej nie
 ■ nie

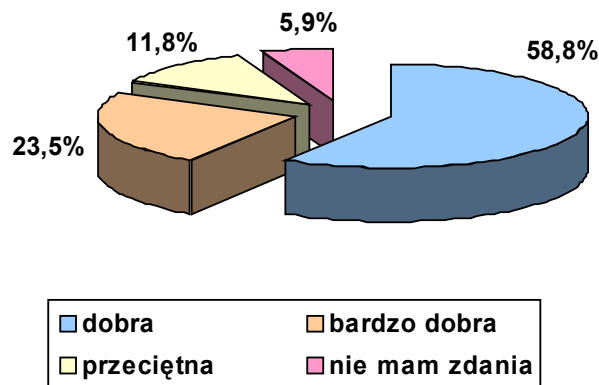
Jaką formę wsparcia powinien oferować GOPS?

■ doradztwo
 ■ wsparcie rzeczowe
 ■ pomoc finansowa
 ■ aktywizacja bezrobotnych
 ■ praca socjalna
 ■ usługi opiekuńcze

Badania własne Centrum AV.

Ocena pracy pracowników socjalnych

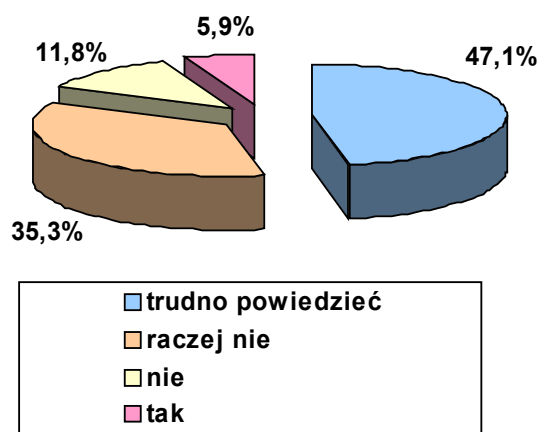

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez GOPS, 61,1% badanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca, bądź w pełni wystarczająca. Jedynie 11,2% ankietowanych wyraziło odmienne stanowisko. Zadowolenie z udzielanego mieszkańcom gminy wsparcia rzutuje na oceny dotyczące pracowników socjalnych – 82,3% ankietowanych wystawiło dobre albo bardzo dobre świadectwo ich pracy.

W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować GOPS, badani wskazywali najczęściej doradztwo (33,3%) oraz wsparcie rzeczowe i pomoc finansową (po 22,2%). Na dalszych miejscach znalazły się: aktywizacja bezrobotnych, praca socjalna i usługi opiekuńcze.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, najwięcej ankietowanych (po 47,1%) wyraziło negatywną opinię w tej kwestii, bądź też nie potrafiło jasno określić swojego stanowiska.

Jednocześnie tylko 5,9% badanych stwierdziło, iż pomoc organizacji pozarządowych zaspokaja potrzeb środowiska lokalnego.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- odpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy; wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,

- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- ograniczona współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- nie wzrasta mobilność zawodowa i geograficzna,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca podmiotów zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- brak specjalistów zajmujących się różnymi problemami rodzin,
- brak działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie.

- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych,
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- ograniczony stopień zabezpieczania dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego (m.in. brak form wypoczynku),
- niepropagowanie idei wolontariatu.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- niesprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- występowanie zjawisk: rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobre przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami zajmującymi się uzależnieniami,
- społeczności lokalne włączają się w działania pomocowe,
- dobra współpraca z Kościołem.

Słabe strony

- niewłaściwie przygotowana baza lokalowa,

- brak bazy leczenia odwykowego i miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej oraz pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- ograniczona pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- łatwy dostęp do domów pomocy społecznej.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- niemożność kontynuowania aktywności zawodowej i samorealizacji w organizacjach samopomocowych przez osoby starsze,
- brak działań w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- szkolenia dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- nie wzrasta liczba osób samotnych.

Zagrożenia

- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niewłaściwe rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych funkcjonujących w sferze niepełnosprawności,
- brak przepływu informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- brak działań upowszechniających w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- brak klas integracyjnych w szkołach,
- niewystarczająca oferta pomocy społecznej oraz rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- dobra współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z policją, szkołami, służbą zdrowia, kościołem, kuratorami sądowymi,
- dobry przepływ informacji na temat przeciwdziałania przemocy.

Słabe strony

- brak mieszkań socjalnych,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- ograniczona liczba organizacji pozarządowych,

- niekorzystne położenie gminy w układzie komunikacyjnym województwa,
- brak infrastruktury turystycznej.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Sońsku przy ul. Ciechanowskiej 20. Podmiotem prowadzącym jednostki jest Urząd Gminy Sońsk. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Kadre jednostki stanowi kierownik, 3 pracowników socjalnych oraz 6 innych pracowników, w tym 4 opiekunki, 1 inspektor ds. świadczeń rodzinnych i 1 osoba wykonująca specjalistyczne usługi opiekuńcze. Oferta ośrodka skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w GOPS-ie uczestniczy w różnych formach kształcenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia i warsztaty: „Kierunki zmian w systemie pomocy społecznej w kontekście wejścia Polski do Unii Europejskiej”, „Praktyczne opracowanie i realizacja kontraktu socjalnego”, „Jak skutecznie porozumiewać się z ludźmi? Projektowanie działań lokalnych”, „Organizacja i planowanie pracy z osobami starszymi i psychicznie chorymi”, „Świadczenia rodzinne realizowane przez gminy”.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Sońsk funkcjonuje Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Gąsocinie, są cztery parafie kościoła rzymskokatolickiego. Pomędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych

korzystających z pomocy. Samorząd gminy nie dysponuje jednak uregulowaniami prawa miejscowego dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania problemów w następujących obszarach:

- ⇒ **wsparcie rodziny** – rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka;
- ⇒ **wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** – zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym i zagrożonym bezrobociem i uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego;
- ⇒ **rozwijanie struktur pozarządowych** – ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY SOŃSK,
KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

**PROBLEMY
OPIEKUŃCZO-
WYCHOWAWCZE
W RODZINACH**

**MIESZKAŃCY
GMINY SOŃSK
RODZINY, DZIECI,
OSOBY STARSZE,
NIEPEŁNOSPRAWNE,
DOTKNIĘTE
PROBLEMAMI
BEZROBOCIA
I UZALEŻNIEŃ**

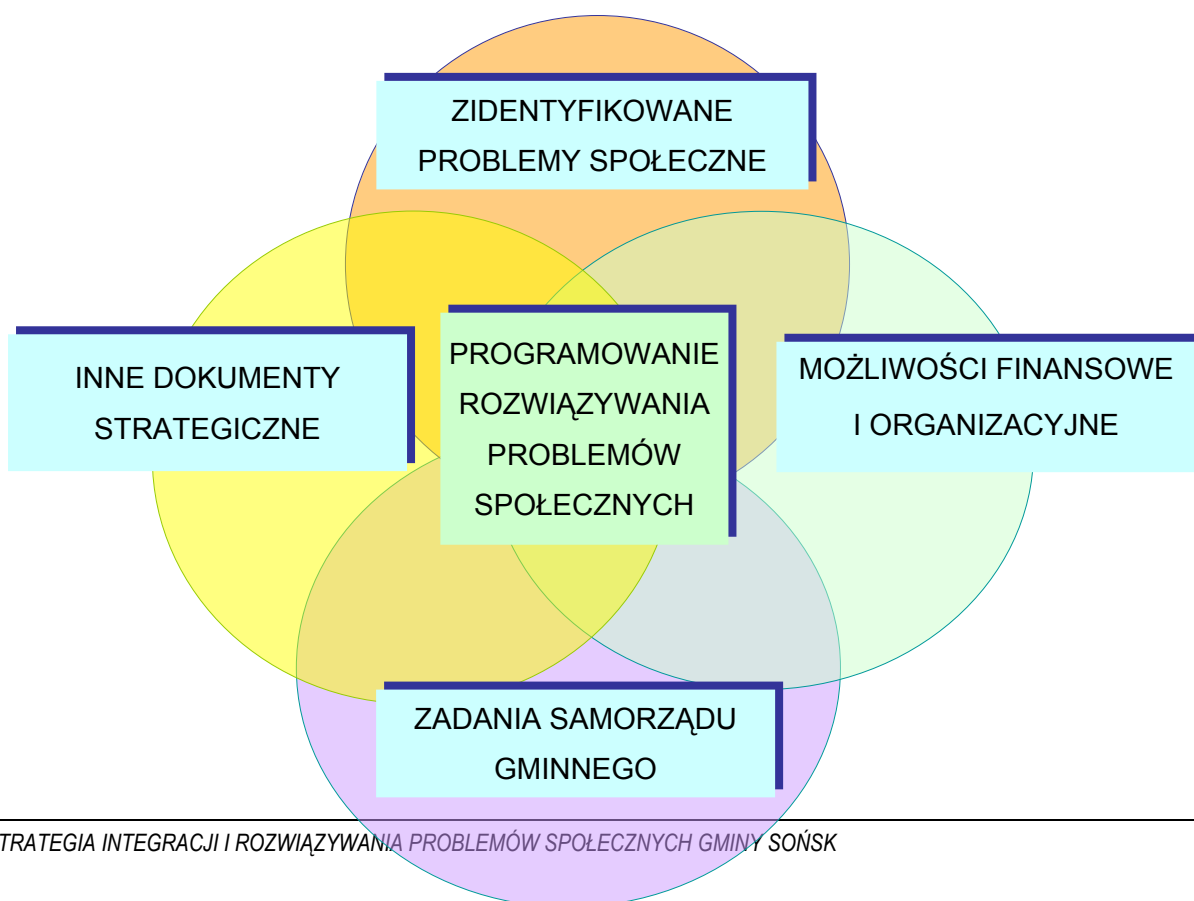
**ROZWÓJ KAPITAŁU
SPOŁECZNEGO
I LUDZKIEGO
MOŻE ZWIĘKSZYĆ
WYDOLNOŚĆ SYSTEMU
WSPARCIA**

**WYKLUCZENIE
Z POWODU WIEKU,
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI,
BEZROBOCIA I UZALEŻNIEŃ**

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

**KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

GMINA SOŃSK BEZPIECZNA SOCJALNIE DZIĘKI SILE RODZIN I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.
3. Pomoc rodzinie w kształceniu i wszechstronnym rozwoju dzieci i młodzieży.
4. Pomoc dzieciom z rodzin patologicznych oraz całym rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Udzielanie rodzinom pomocy psychologicznej, prawnej i społecznej.
4. Tworzenie i rozwój sieci świetlic wiejskich, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
5. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
6. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

8. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
9. Systematyczne współdziałanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
10. Wspieranie działań mających na celu tworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych, w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
11. Zwiększenie wsparcia w formie dożywiania dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
12. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
13. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki) oraz organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej, szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym i zagrożonym bezrobociem i uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2.

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych.
2. Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez:
 - propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
 - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
 - rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji.
2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym:
 - budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - organizowanie czasu wolnego w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych,
 - podjęcie działań zmierzających do powstania grup i klas integracyjnych w przedszkolach i szkołach funkcjonujących na terenie gminy.
3. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
4. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
5. Współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

6. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielny funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, m.in. w zakresie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz szkoleń i kursów umożliwiających osobom bezrobotnym zmianę kwalifikacji zawodowych.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
4. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych, mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.
6. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
7. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii osobom uzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.
6. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek, m.in. poprzez organizowanie spotkań informacyjnych poświęconych tej tematyce.
7. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
8. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zawierającym szczegółowe działania w ww. zakresie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej, szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 3.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

Cele szczegółowe:

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.
3. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Tworzenie ram dla miejscowego prawa określającego współpracę i przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a pozarządowymi.
5. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz promowanie idei wolontariatu.
6. Podejmowanie działań zmierzających do powołania Gminnego Centrum Wolontariatu.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie

poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,

- głębokość ubóstwa,
- udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

PROJEKT 1

„Decyzja należy do Ciebie”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II, ul. Szkolna 4, 06-430 Sońsk.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Podjęcie działań i opracowywanie programów profilaktycznych zgodnie z potrzebami szkoły.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II, ul. Szkolna 4, 06-430 Sońsk.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

1. Stworzenie bezpiecznego środowiska szkolnego i lokalnego.
2. Propagowanie zdrowego stylu życia.
3. Poprawa jakości pracy szkoły.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Propagowanie zdrowego stylu życia wśród młodzieży.
2. Integracja zespołów klasowych.
3. Podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń wynikających z uzależnień.
4. Ograniczenie liczby aktów agresji na terenie szkoły.

BENEFICJENCI PROJEKTU

- uczniowie,
- pracownicy gimnazjum,
- środowisko lokalne.

ZAKRES PROJEKTU

Na projekt składają się:

- program edukacji antynikotynowej „Znajdź właściwe rozwiązanie”,
- akcja „Zachowaj trzeźwy umysł”,
- spotkanie młodzieży i rodziców z przedstawicielami policji na temat prawnych konsekwencji zachowań agresywnych,
- cykl spotkań z psychoterapeutą ds. uzależnień panem Leszkiem Wróblewskim,
- zajęcia wychowawcze prowadzone przez pedagoga o tematyce profilaktycznej.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- realizatorzy – pedagog, wychowawcy, nauczyciele,
- lokal – Gimnazjum w Sońsku.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Konieczność pokrycia kosztów przedstawień teatralnych o tematyce uzależnień oraz spotkań z zawodowymi psychoterapeutami.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Przewidywany czas realizacji – 3 lata.

Uruchomienie projektu – rok szkolny 2006/2007.

Pierwsze dostrzegalne efekty – zakończeniu roku szkolnego 2006/2007.

W trakcie realizacji projektu przewidywane są zmiany w celu podniesienia jego atrakcyjności.

PROJEKT 2

Gminne Centrum Integracji Społecznej

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Ciechanowska 20, 06-430 Sońsk.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Budynek Ośrodka Zdrowia w Sońsku.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Wsparcie osób długotrwale bezrobotnych z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Reintegracja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Osoby bezrobotne.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Urząd Gminy w Sońsku.
- Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- wkład własny gminy.
- pozyskanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Ze względu na oczekiwanie na pozytywną opinię Ministerstwa i ewentualną dotację nie jest możliwe określenie dokładnego planu działania i pierwszych dostrzegalnych efektów rozłożonych czasowo.

PROJEKT 3

Wolontariat w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sońsku

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Ciechanowska 20, 06-430 Sońsk.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Praca socjalna.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Teren gminy Sońsk, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

1. Przelamywanie stereotypów, że OPS to tylko „rozdawanie pieniędzy”.
2. Włączenie zwykłych ludzi do niesienia pomocy innym.
3. Poszerzenie świadczonych przez Ośrodek usług, których nie można kupić – ludzka serdeczność, dobroć.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Uzyskanie przez 10 wolontariuszy zatrudnienia w formie prac interwencyjnych na terenie gminy Sońsk.
2. Uzyskanie przez wszystkich wolontariuszy dodatkowych kwalifikacji i referencji.
3. Okres działania – w zależności od potrzeb.

BENEFICJENCI PROJEKTU

1. Odbiorcy prac wolontariuszy:
 - osoby niepełnosprawne,
 - osoby starsze, samotne, potrzebujące pomocy,
 - dzieci z rodzin zagrożonych patologią społeczną (pomoc w nauce).
2. Wolontariusze:
 - osoby bezrobotne,
 - uczniowie szkół gimnazjalnych.

ZAKRES PROJEKTU

1. Pozyskiwanie wolontariuszy:
 - szkoła – rozmowa w klasach I-III gimnazjum w czasie godzin wychowawczych.
 - kościół – ogłoszenie na mszy potrzeby utworzenia wolontariatu i zachęta do działania.
 - centrum Wolontariatu (lokal GOPS-u) –rozmowy pracowników socjalnych z klientami pomocy społecznej o potrzebie działania wolontariatu.
2. Akcja reklamowa – ulotki, plakaty, prowadzenie współpracy z sołtysami, radnymi, urzędnikami gminy w celu promocji programu.
3. Praca wolontariatu w zależności od potrzeb – wstępna diagnoza potrzeb, wprowadzenie wolontariusza w środowisko przez pracownika socjalnego.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Urząd Gminy,
- Kościół,
- szkoła.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

Osoby chętne do współpracy.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Czas działania nieokreślony.

PROJEKT 4

„Dzień Babci, Dzień Dziadka”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Zespół Szkół im. Aleksandry Bąkowskiej w Kałęczynie, Kałęczyn 11, 06-440 Gąsocin.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Zespół Szkół w Kałęczynie.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Zaangażowanie osób starszych w życie szkoły.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Odbudowa więzi międzypokoleniowej (babcia, dziadek – dziecko).

BENEFICJENCI PROJEKTU

Osoby starsze z otoczenia szkoły w Kałęczynie, inne osoby starsze.

ZAKRES PROJEKTU

- przedstawienie (jasełka) w wykonaniu dzieci,
- wspólny posiłek przygotowany przez uczniów,
- babcie i dziadkowie przynoszą ciasta i cukierki,
- pogadanka.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

Wszyscy chętni.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Niewielki nakład finansowy, odrobina dobrej woli i czas.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Okolice wigilii Bożego Narodzenia, Dzień Babci, Dzień Dziadka.

PROJEKT 5

„Więcej wiem. Dobrze wybieram”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Szkoła Podstawowa im. Szczepana Dobosza, ul. Szkolna 4, 06-430 Sońsk.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Podejmowanie działań i opracowywanie programów profilaktycznych zgodnie z potrzebami Szkoły Podstawowej w Sońsku.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Szkoła Podstawowa im. Szczepana Dobosza, ul. Szkolna 4, 06-430 Sońsk.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

- stworzenie bezpiecznego środowiska szkolnego i lokalnego,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- poprawa jakości pracy szkoły.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży,
- integracja zespołów klasowych,
- podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń wynikających z uzależnień,
- ograniczenie liczby niepoprawnych zachowań na terenie szkoły.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Uczniowie, pracownicy szkoły, środowisko lokalne.

ZAKRES PROJEKTU

Na projekt składają się:

- program „Dobrze wybierz”,
- akcja „Zachowaj trzeźwy umysł”,
- pedagogizacja rodziców.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- realizatorzy – pedagog, wychowawcy, nauczyciele,
- lokal – Szkoła Podstawowa w Sońsku.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

Konieczność pokrycia kosztów przedstawień teatralnych o tematyce uzależnień oraz spotkań z psychoterapeutami.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Przewidywany czas realizacji – 3 lata.

Uruchomienie projektu – rok szkolny 2006/2007.

W trakcie realizacji projektu przewidywane są zmiany w celu podniesienia jego atrakcyjności.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.